

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Gn 28, 10 – 22

Text: Jan 1, 43 – 51 *Druhého dne se Ježíš rozbodl vydat na cestu do Galileje. Vyhledal Filipa a řekl mu: "Následuj mě!" Filip byl z Betsaidy, města Ondřejova a Petrova; Filip zase vyhledal Natanaela a řekl mu: "Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně i proroci, Ježíše, syna Josefova z Nazareta." Natanael mu namítl: "Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?" Filip mu odpoví: "Pojď a přesvědč se!" Ježíš spatřil Natanaela, jak k němu přichází a řekl o něm: "Hle, pravý Izraelita, v němž není lsti." Řekl mu Natanael: "Odkud mě znáš?" Ježíš mu odpověděl: "Dříve, než tě Filip zavolal, viděl jsem tě pod fíkem." "Mistře", řekl mu Natanael, "ty jsi Syn Boží, ty jsi král Izraele." Ježíš mu odpověděl: "Ty věříš proto, že jsem ti řekl: 'Viděl jsem tě pod fíkem?' Uvidíš věci daleko větší." A dodal: "Amen, amen, pravím vám, uzeríte nebesa otevřená a anděly Boží vystupovat a sestupovat na Syna člověka."*

Kdo to vlastně byl Natanael? V seznamu Ježíšových učedníků je jmenován pod svým „příjmením“ syn Tolmajův – Bartoloměj. Pocházel z Kány Galilejské. Jeho jméno Natanael znamená „Boží dar“. Možná, podle své povahy to byl asi „pěkný dáreček“. Byl to on, kdo zprvu vůbec nesdílel Filipovo nadšení a nad Ježíšem ohrnoval nos: „Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?“ Nazaret skutečně neměl v očích pravověrných židů valnou pověst. Ležel poblíž obchodní křižovatky a jeho obyvatelé jsou charakterizováni jako pyšní a nezávislí. To se plně projevilo i při Ježíšově vystoupení v nazaretské synagoze, kde místní občané Ježíšem pohrdli a vyhnali ho. Ale ani Natanael, který se na nazaretské dívá skrz prsty, nejedná s Ježíšem o moc lépe. Jeho první reakcí je odmítnutí. „Nazaret? Odtud Mesiáš nepřijde!“ Nemůžeme si myslet, že lidé starověku byli nějak důvěřivější než lidé současnosti. I oni byli skeptičtí a pochybovační. Měli za to, že už všechno vědí a znají. Také Natanael byl plný předsudků a myšlenkových stereotypů. Jakmile si Ježíše zaškatulkoval, že to je „ten z Nazareta“, byl s ním raz dva hotov. Takové lidi známe i my a nejednou tak sami uvažujeme. Už předem si děláme obrázek o lidech podle toho, odkud přicházejí, z jaké země, z jaké kultury či subkultury, z jaké sociologické skupiny, jakého jsou náboženství, nebo z jaké přicházejí církve či denominace. „Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?“

Ovšem Filip se nenechal Natanaelovou skepsí odradit. „Pojď a přesvědč se!“ Pojď, půjdeme objevovat Mesiáše spolu. Slouží Filipovi ke cti, že vzal i pochybovačného Natanaele do party. Ale o svém názoru ho nepřesvědčuje. Jen ho vybízí, aby se Natanael přesvědčil sám. Natanaelovi pak slouží ke cti, že opravdu jde a chce se přesvědčit. Je to poctivý hledač. Je ochoten své pochybnosti vystavit zkoušce. To je mi na něm velmi sympatické. Takový přístup je u lidí vzácný. Natanael dosud zřejmě sdílel většinový názor pravověrných Izraelců. Ale je otevřený i pro zcela nové odpovědi na své otázky. Dnešní většinová společnost v Česku sdílí tzv. ateismus. Ale těch opravdu přesvědčených zásadových ateistů je jen velmi málo. Ateismus většiny bezvěrců spočívá mnohem častěji v tom, že je jim to jedno. Že jim jejich názorový stereotyp stačí a nic dalšího nepotřebují. Jejich ateismus je spíše formou lhovosti vůči otázkám nad tím, co nás přesahuje. Existuje ale ještě jiná skupina ateistů, a těch si nesmírně vážím. Jsou to lidé, kteří nevěří v Boha, protože se snaží být ve svém myšlení naprosto poctiví. Nechtějí na své otázky jednoduché a laciné odpovědi. A bojí se, že víra v Boha je takovou lacinou berličkou, zkratkou, obcházející poctivé vypořádání se s realitou. Nechtějí se v životě zklamat nějakými vzdušnými zámky a naivními iluzemi. Tato poctivost je mi velmi sympatická. Tito ateisté ale většinou ani netuší, jak jsou si zároveň velmi blízcí s poctivou křesťanskou vírou. Ateisté a křesťané mají překvapivě mnoho společného: Ani jedni ani druhí nevěří v Boha, jak si ho lidé představují. Ateisté nevěří v „dědečka na obláčku“ úplně stejně jako v něho nevěří křesťané. Vlastně je spojuje stejná nevíra. Dalo by se říct, že ateisté nevěří ve stejného Boha, v jakého nevěří ani křesťané. A tak, jsou-li otevření, mohou klidně ruku v ruce jít spolu a přesvědčit se. „Pojď a přesvědč se.“

A ještě, když byl Natanael daleko, Ježíš si ho už všiml. Už ho vyhlížel. A když Natanael přicházel blíž, Ježíš o něm řekl: „Hle, pravý Izraelita, v němž není lsti.“ Ježíš ocenil právě to, o čem jsem před chvílí hovořil. Natanaelovu poctivost. Natanael nesnesl žádnou lest, žádnou nepoctivost, neupřímnost. Nepravým Izraelitou by byl tenkrát, kdyby se spokojil se svou poděděnou vírou. Prostě jsem se narodil do Božího lidu, tak jsem asi holt věřící. A dál o tom nepřemýšlím. Kolik je asi takových nepravých křesťanů? A kolik nepravých evangelíků? Kterí nepřicházejí, aby poctivě hledali pravdu. Aby se sami přesvědčili. Řekněte mi, úroč se lidé spokojují s pouhým názorem někoho druhého, někoho, kdo jim kdysi řekl: „Bůh je! Věř!“ nebo „Bůh není! Nevěř!“ Proč nepřijdou učinit vlastní zkušenost? Proč se lidé chovají tak stádovitě? Soused v Boha nevěří, proto nevěřím ani já. To je dost pochybný základ pro ateistický světový názor. Nebo obráceně: Proč věřím v Boha? Že mě tak vychovali? Tedy kvůli rodičům, kvůli přátelům? Skutečná víra se zrodí až tenkrát, když sami jdeme prozkoumat Ježíše a sami se o něm přesvědčíme. Když s ním učiníme osobní zkušenost.

A jakou zkušenost učinil s Ježíšem ten pochybovačný Natanael? Něco zvláštního zakusit musel, že pak jednoznačně vyznal: „Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král Izraele.“ Čteme, že hned při prvním setkání uslyšel od Ježíše: „Hle, pravý Izraelita, v němž není lsti.“ Z Natanaelovy reakce je patrné, že ho to zaskočilo. To od Ježíše nečekal. Ježíš tomu nabručenému, žádným zbožným nadšením nesršícímu Natanaelovi vysekl poklonu. Zcela překvapivě ho ocenil. Dal mu od počátku poznat, že si ho nesmírně váží. Ocenil jeho upřímnost, bezelstnost, opravdovost. Dal mu na srozuměnou, že ho přijímá jako pravého Izraelitu. Dřív než Natanael Ježíše poznal a uvěřil v něj, Ježíš už měl pro něj otevřené srdce. Ježíš, ještě se ani s Natanaelem osobně nesetkal, ale už v něm viděl hlavně to dobré. Ježíš nemá žádné předsudky, nedívá se skrze prsty. Nedívá se jen na to, co má před očima, na vnější slupku, na to, jak se Natanael tváří navenek, ale dívá se na srdce. Ježíš velmi dobře Natanaela odhadl jaký je uvnitř: Jsi poctivý člověk, říká Ježíš Natanaelovi, nesneseš klam, iluzi, podvod. Nemáš v sobě lest. Ježíš si cení i jeho pochybností! My bychom měli tendenci druhého spíše přesvědčovat, vyvracet mu jeho pohled, přit se s ním o jeho názorech. Ježíš ne – on ocení Natanaelovu upřímnost.

Natanael se tomu přirozeně podivil: Jak mě můžeš tak dobře znát? Jak mě můžeš mít tak přečteného? Vždyť jsi mě ještě nikdy neviděl! Ježíš mu odpověděl: „Dříve, než tě Filip zavolał, viděl jsem tě pod fíkem.“ My jsme na začátku oceňovali Filipa, jak nadšeně vydává svědectví Natanaelovi, ale teď vidíme, že to nebyl Filip, kdo o něj jako první projevil zájem. Ježíš si ho všiml dřív. Člověk se skrývá ve stínu fíkovníku, ale ani tak Ježíšovu zraku neunikne. Podobně jako Zacheus, který také neunikl Ježíšovu zájmu, přestože byl skryt v koruně stromu.

Ale možná, že to Ježíš myslí ještě trochu jinak. Ono totiž „vidět někoho pod fíkem“ bylo tenkrát v Izraeli známé a oblíbené rčení. Sedět pod svou vinnou révou a pod svým fíkovníkem byl obraz dlouhotrvajícího blahobytu, pokoje a spásy. Např. za dnů krále Šalomouna čteme, že Juda i Izrael bydleli v bezpečí, každý pod svou vinnou révou a pod svým fíkovníkem. Ježíš tedy vidí Natanaele, jak si žije v pocitu spokojenosti, možná až i sebespokojenosti, v pocitu, že mu nic nechybí, v pocitu relativního bezpečí. Ačkoliv se zdá, že dnes jsou lidé dost nespokojení, ve skutečnosti si každý sedíme pod tím svým fíkovníkem, v těch svých pelíšcích a nemáme potřebu hledat něco zcela nového. Požíváme relativního blahobytu, o který bychom neradi přišli. Ale i v této sebespokojenosti si nás Ježíš všimá, jako si všiml zdánlivě spokojeného a bohatého Matouše, výběřčího daní, nebo už zmíněného vrchního celníka Zachea. Všichni tito muži po setkání s Ježíšem vyměnili své pohodlné bydlo, své koryto za nejistou budoucnost Ježíšových následovníků. Všichni zakusili ten zvláštní pocit, kdy Ježíš jim hledí až na dno duše a přesto je má rád, přesto je dovede ocenit a váží si jich. Tato zkušenost přemohla i Natanaela, jehož vyznání „ty jsi Syn Boží“ nebylo naučenou konfirmační otázkou, ale spontánní reakcí na zážitek setkání a laskavého přijetí.

Ježíš ale nikdy nezůstává jen u hezkých a prchavých zážitků, ale vede člověka dál. Natanaelovi říká: „Ty věříš proto, že jsem ti řekl: ‘Viděl jsem tě pod fíkem.’ Uvidíš věci daleko větší.“ Natanael vlastně žádný zvláštní zážitek s Ježíšem nezažil, stačila Ježíšova všímavost, zájem, respekt, přátelské gesto, láska. Tedy nic, co bychom nedovedli poskytnout také my. Nic, co by bylo nad síly Kristových svědků. Nic, s čím by se v církvi nemohli potkat také dnešní pochybovači, hledači, nebo i ti, kdo si říkají ateisté.

Ale Ježíšovi nejde jen o hezké přátelské vztahy, vzájemnou úctu a lásku. On nám chce zjevit Otce svého i našeho. Chce nám zprostředkovat setkání s Boží láskou. A proto dodává: „Amen, amen, pravím vám, uzzíte nebesa otevřená a anděly Boží vystupovat a sestupovat na Syna člověka.“ Vy, kdo se orientujete ve Starém zákoně, si jistě hned vybavíte Jákobův zážitek setkání s Bohem. Jákob tenkrát viděl ve snu také nebesa otevřená a žebřík, jehož vrchol dosahoval k nebi, a po něm vystupovali a sestupovali andělé Boží. To byla Jákobova náboženská zkušenost setkání s Bohem. A Ježíš tady jakoby naznačuje, že on je tím, kdo toto setkání může zprostředkovat. Já a Otec jedno jsme. Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci, než skrze mne, říká v evangeliu Ježíš. V evangeliu, které se zvěstuje v církvi. V církvi? V kostele? Co si odtamtud může člověk přinést dobrého? Pojď a přesvědč se.

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, přimlouváme se za své přátele, sousedy, spolupracovníky, známé. Za ty, s nimiž sdílíme mnohé, jen ne víru v Tebe, našeho Spasitele a Pána. Dej, ať se i o svou víru umíme podělit, ať nás neodradí skepse, posměch, neporozumění. Prosíme za všechny, kdo už v nic dobrého nedoufají, kdo nečekají, že by ještě něco dobrého mohlo do jejich života přijít. Prosíme i za ty, kteří jsou sami se sebou spokojeni a domnívají se, že jim žádný vztah s jejich Stvořitelem a nebeským Otcem nechybí. Modlíme se i za ty, kteří poctivě přiznávají, že v tebe věřit nemohou, protože se jim zdáš neskutečný a pouze vysněný. Prosíme, dej, ať se s tebou setkají ne jen v podobě zkeostnatělé dogmatiky, ale skrze živé obcenství a zkušenost tvé lásky. Prosíme za tvou církev, ať je městem na hoře ležícím a pevným majákem v bouřích tohoto světa. Dej, ať si všimáme lidí potřebných a zdánlivě bezvýznamných. Dej, ať všechny přijímáme jako své bratry a sestry, jako děti nebeského Otce, s nimiž se můžeme společně modlit. Amen.*